

Συμβούλιο
της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Βρυξέλλες, 23 Νοεμβρίου 2017
(OR. en)

14826/17

ECOFIN 1010
UEM 326
SOC 755
EMPL 575
COMPET 808
ENV 981
EDUC 431
RECH 380
ENER 469
JAI 1092

ΔΙΑΒΙΒΑΣΤΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Αποστολέας:	Για τον Γενικό Γραμματέα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, ο κ. Jordi AYET PUIGARNAU, Διευθυντής
Ημερομηνία Παραλαβής:	22 Νοεμβρίου 2017
Αποδέκτης:	κ. Jeppe TRANHOLM-MIKKELSEN, Γενικός Γραμματέας του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης
Αριθ. εγγρ. Επιτρ.:	COM(2017) 690 final
Θέμα:	ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ, ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ, ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ, ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ, ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ Ετήσια Επίσκόπηση της Ανάπτυξης 2018

Διαβιβάζεται συνημμένως στις αντιπροσωπίες το έγγραφο - COM(2017) 690 final.

σνημμ.: COM(2017) 690 final

Βρυξέλλες, 22.11.2017
COM(2017) 690 final

**ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ, ΤΟ
ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ, ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ, ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ, ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ**

Ετήσια Επισκόπηση της Ανάπτυξης 2018

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η οικονομία της Ευρώπης ενισχύεται σε ένα μεταβαλλόμενο πλαίσιο πολιτικής. Η ανάπτυξη ενισχύεται, υπερβαίνοντας τις προσδοκίες, η ανεργία μειώνεται, οι επενδύσεις ανακάμπτουν και τα δημόσια οικονομικά βελτιώνονται. Τόσο η ευρωπαϊκή οικονομία όσο και η οικονομία της ζώνης του ευρώ αναπτύσσονται σταθερά τα τελευταία 18 τρίμηνα, στο πλαίσιο μιας ανάκαμψης σε όλα τα κράτη μέλη πλέον. Η απασχόληση αυξάνεται, ανερχόμενη στον αριθμό ρεκόρ των 235,4 εκατ. εργαζομένων κατά το δεύτερο τρίμηνο του 2017. Από τότε που η τρέχουσα Επιτροπή ανέλαβε καθήκοντα δημιουργήθηκαν στην ΕΕ 8 εκατ. επιπλέον θέσεις εργασίας, εκ των οποίων 5,5 εκατ. στη ζώνη του ευρώ¹. Η ανεργία ανέρχεται σε 7,5 % στην ΕΕ και 8,9 % στη ζώνη του ευρώ, τα χαμηλότερα επίπεδα σε διάστημα εννέα και οκτώ ετών, αντίστοιχα. Η μακροχρόνια ανεργία και η ανεργία των νέων επίσης μειώνονται. Τα δημόσια οικονομικά έχουν βελτιωθεί σημαντικά και οι επενδύσεις ανακάμπτουν με αργούς ρυθμούς. Σε αυτές τις θετικές τάσεις συνέβαλαν διαρθρωτικές πολιτικές, καθώς και υποστηρικτικές μακροοικονομικές πολιτικές.

Η δυναμική αυτή προσφέρει στην ΕΕ μια ευκαιρία για αναζωογόνηση της βιώσιμης οικονομικής και κοινωνικής σύγκλισης. Μολονότι όλα τα κράτη μέλη παρουσιάζουν θετική ανάπτυξη, βρίσκονται σε διάφορα σημεία ως προς τους κύκλους τους, αλλά και τα προ κρίσης επίπεδα παραγωγής και απασχόλησης. 18,9 εκατ. άτομα είναι ακόμη χωρίς εργασία, οι επενδύσεις παραμένουν σε πολύ χαμηλά επίπεδα, η αύξηση των μισθών είναι υποτονική, η κάμψη της αγοράς εργασίας εξακολουθεί να υφίσταται και ο δομικός πληθωρισμός προβλέπεται να παραμείνει σε χαμηλά επίπεδα. Σε ορισμένα κράτη μέλη, τα υψηλά επίπεδα χρέους εξακολουθούν να αποτελούν τροχοπέδη για την ανάπτυξη. Υπάρχει περιθώριο για να στηριχθεί η συνέχιση της ανάκαμψης, ιδίως μέσω διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων που δημιουργούν τις προϋποθέσεις για προώθηση των επενδύσεων και μεγαλύτερη αύξηση των πραγματικών μισθών προς στήριξη της εγχώριας ζήτησης, ώστε να στηριχθεί η εσωτερική και εξωτερική επανεξισορρόπηση στη ζώνη του ευρώ.

Πρέπει να συνεχιστούν οι προσπάθειες για την εφαρμογή των μεταρρυθμίσεων που βρίσκονται σε εξέλιξη. Ταυτόχρονα, χρειάζονται περαιτέρω διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις για να καταστεί η ευρωπαϊκή οικονομία πιο σταθερή, χωρίς αποκλεισμούς, παραγωγική και ανθεκτική. Οι ευρωπαϊκές οικονομίες και κοινωνίες πρέπει να καταστούν λιγότερο ευάλωτες, ικανότερες να αντιμετωπίζουν τους κραδασμούς και καλύτερα προετοιμασμένες για να προσαρμόζονται και να επωφελούνται από μακροπρόθεσμες διαρθρωτικές αλλαγές. Για να επιτευχθεί αυτός ο στόχος, με τις οικονομικές και δημοσιονομικές πολιτικές πρέπει να εξασφαλίζεται μακροοικονομική σταθερότητα και να ελαχιστοποιείται η έκθεση σε κραδασμούς που προκαλούνται από το εξωτερικό ή το εσωτερικό. Οι αποδοτικές και ευέλικτες αγορές προϊόντων, εργασίας και κεφαλαίου είναι καθοριστικής σημασίας για να εξασφαλιστεί ότι οι πόροι κατευθύνονται στις πλέον παραγωγικές χρήσεις τους. Η αύξηση της παραγωγικότητας εξαρτάται από τις επενδύσεις, την καινοτομία, την εκπαίδευση και το επίπεδο δεξιοτήτων του εργατικού δυναμικού. Πρέπει να δοθεί στους πολίτες η δυνατότητα να αξιοποιούν ευκαιρίες καθόλη τη διάρκεια του επαγγελματικού τους βίου και να βασίζονται σε κατάλληλα δίκτυα κοινωνικής ασφάλειας όταν χρειαστεί. Έως τα μέσα του 2018, τα κράτη μέλη θα πρέπει να λάβουν κατάλληλα μέτρα για την εφαρμογή της σύστασης του Συμβουλίου όσον αφορά τις «Διαδρομές αναβάθμισης

¹ Καθαρή μεταβολή της απασχόλησης μεταξύ T3 2014 και T2 2017.

των δεξιοτήτων: νέες Ευκαιρίες για Ενηλίκους»², σύμφωνα με τη δέσμευση που ανελήφθη όταν εκδόθηκε η σύσταση τον Δεκέμβριο του 2016.

Οι δημοσιονομικές πολιτικές θα πρέπει να επιτυγχάνουν την κατάλληλη ισορροπία ανάμεσα στη διασφάλιση της βιωσιμότητας των δημόσιων οικονομικών, ιδίως όσον αφορά τη μείωση των δεικτών χρέους στις περιπτώσεις που είναι σε υψηλά επίπεδα, και τη στήριξη της οικονομικής ανάκαμψης. Το χαμηλό κόστος χρηματοδότησης μπορεί να αποτελέσει κίνητρο για τις κυβερνήσεις να πραγματοποιήσουν εμπροσθοβαρώς επενδυτικά προγράμματα υψηλής ποιότητας. Η μείωση των υψηλών επιπέδων χρέους και η ανασύσταση δημοσιονομικών αποθεμάτων πρέπει να εξακολουθήσουν να αποτελούν προτεραιότητα. Οι κυβερνήσεις θα πρέπει να βελτιώσουν τη βιωσιμότητα των δημόσιων οικονομικών τους, ιδίως στις περιπτώσεις που οι δείκτες χρέους είναι υψηλοί. Η εξάλειψη των κενών στη φορολογική νομοθεσία ή η καλύτερη στόχευση των δαπανών μπορεί να τις διευκολύνει. Η ποιοτική βελτίωση της σύνθεσης των δημόσιων οικονομικών εξακολουθεί να έχει ζωτική σημασία.

Η οικονομική κρίση έχει αναδείξει τη σημασία της βελτίωσης και ολοκλήρωσης της αρχιτεκτονικής της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης (ONE) για το συμφέρον της ΕΕ στο σύνολό της. Πολλά έχουν γίνει κατά τη διάρκεια της κρίσης, όπως η δημιουργία του Ευρωπαϊκού Δημοσιονομικού Συμβουλίου και η σύσταση εθνικών συμβουλίων παραγωγικότητας. Ωστόσο, εξακολουθούν να υφίστανται διαφορές, όπως περιγράφεται στο έγγραφο προβληματισμού της Επιτροπής για την εμβάθυνση της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης³. Τον Δεκέμβριο του 2017 η Επιτροπή θα προτείνει ολοκληρωμένη δέσμη μέτρων, με σκοπό να καταστεί η ONE πιο ανθεκτική, δημοκρατική και αποδοτική.

Στην παρούσα Ετήσια Επισκόπηση της Ανάπτυξης προσδιορίζονται οι οικονομικές και κοινωνικές προτεραιότητες για την Ευρωπαϊκή Ένωση και τα κράτη μέλη της για το επόμενο έτος. Το «ενάρτετο τρίγωνο» της προώθησης επενδύσεων, της επιδίωξης διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων και της διασφάλισης υπεύθυνων δημοσιονομικών πολιτικών παράγει αποτελέσματα. Η προσέγγιση αυτή θα πρέπει να συνεχιστεί, δεδομένων των διαφορετικών σταδίων του οικονομικού κύκλου στα οποία βρίσκονται τα κράτη μέλη. Οι διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις που στοχεύουν στη βελτίωση των αγορών εργασίας και των κοινωνικών πολιτικών θα πρέπει να βοηθούν το εργατικό δυναμικό να αποκτήσει τις αναγκαίες δεξιότητες και να προάγουν τις ίσες ευκαιρίες στην αγορά εργασίας, τις δίκαιες συνθήκες εργασίας, την αύξηση της παραγωγικότητας της εργασίας για τη στήριξη της αύξησης των μισθών, καθώς και τη βιωσιμότητα και την επάρκεια των συστημάτων κοινωνικής προστασίας. Ο ευρωπαϊκός πυλώνας κοινωνικών δικαιωμάτων, ο οποίος εγκρίθηκε πρόσφατα στην κοινωνική σύνοδο κορυφής που πραγματοποιήθηκε στο Γκέτεμποργκ με κοινή διακήρυξη⁴ των θεσμικών οργάνων της ΕΕ, θα πρέπει να χρησιμεύσει ως πυξίδα. Τα αποδοτικά και δίκαια συστήματα φορολόγησης και κοινωνικών παροχών, καθώς και οι αποτελεσματικοί, σύγχρονοι δημόσιοι οργανισμοί, οι οποίοι διευκολύνονται με δομές ηλεκτρονικής διακυβέρνησης, όπου είναι δυνατό, διαδραματίζουν καίριο ρόλο στη δημιουργία ισορροπημένου και ολοκληρωμένου μείγματος πολιτικής και θα πρέπει να τους δοθεί προτεραιότητα.

Οι κατευθύνσεις πολιτικής που παρέχονται με την παρούσα Ετήσια Επισκόπηση της Ανάπτυξης βασίζονται σε ευρύ φάσμα συμβολών. Έχει συνταχθεί σε στενή συνεργασία με

² EE C 484 της 24.12.2016.

³ COM(2017) 291.

⁴ Έγγραφο 13129/17 του Συμβουλίου.

δημόσιες αρχές και κοινωνικούς εταίρους. Βασίζεται στην ομιλία του Προέδρου Juncker για την κατάσταση της Ένωσης το 2017, τον ευρωπαϊκό πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων, τη Λευκή Βίβλο για το μέλλον της Ευρώπης⁵ και τα πέντε έγγραφα προβληματισμού που ακολούθησαν⁶. Λαμβάνονται υπόψη συζητήσεις με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, άλλα θεσμικά όργανα της ΕΕ, εθνικά κοινοβούλια και κοινωνικούς εταίρους. Η Ετήσια Επισκόπηση της Ανάπτυξης συνοδεύεται από σύσταση για σύσταση του Συμβουλίου σχετικά με την οικονομική πολιτική της ζώνης του ευρώ⁷, από την έκθεση του μηχανισμού επαγρύπνησης⁸, από ανακοίνωση σχετικά με τα σχέδια δημοσιονομικών προγραμμάτων που υποβλήθηκαν από τα κράτη μέλη της ζώνης του ευρώ⁹, από πρόταση τροποποίησης των κατευθυντήριων γραμμών για την απασχόληση¹⁰ ώστε να διασφαλίζεται η συνεκτικότητα με τον ευρωπαϊκό πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων, και από το σχέδιο κοινής έκθεσης για την απασχόληση¹¹.

Ο ευρωπαϊκός πυλώνας κοινωνικών δικαιωμάτων

Στις 17 Νοεμβρίου 2017, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο και η Επιτροπή ενέκριναν τον ευρωπαϊκό πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων με διακήρυξη που υπογράφηκε στην κοινωνική σύνοδο κορυφής για τη δίκαιη απασχόληση και την ανάπτυξη. Με τον πυλώνα καθορίζονται 20 βασικές αρχές και δικαιώματα όσον αφορά τις ίσες ευκαιρίες και την πρόσβαση στην αγορά εργασίας, τις δίκαιες συνθήκες εργασίας και την κοινωνική προστασία και ένταξη.

Ο ευρωπαϊκός πυλώνας κοινωνικών δικαιωμάτων διατυπώνει τις αρχές και τα δικαιώματα που αποτελούν αναγκαία προϋπόθεση για τη δίκαιη και αποδοτική λειτουργία των αγορών εργασίας και των συστημάτων κοινωνικής πρόνοιας στην Ευρώπη του 21ου αιώνα. Σκοπό έχει να χρησιμεύσει ως πυξίδα για την ανανέωση της σύγκλισης προς καλύτερες συνθήκες εργασίας και διαβίωσης, εμπνεόμενος άμεσα από την υφιστάμενη πληθώρα ορθών πρακτικών ανά την Ευρώπη και βασιζόμενος στην ευρέως ανεπτυγμένη νομοθεσία που υφίσταται σε ενωσιακό και σε διεθνές επίπεδο.

Οι αρχές και οι στόχοι του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων θα αποτελέσουν σημείο αναφοράς για την περαιτέρω εφαρμογή του ευρωπαϊκού εξαμήνου για τον συντονισμό των πολιτικών. Αυτές οι αρχές και οι στόχοι αντικατοπτρίζονται ήδη στο σχέδιο κοινής έκθεσης για την απασχόληση και στην πρόταση για νέες κατευθυντήριες γραμμές για την απασχόληση που συνοδεύουν την παρούσα Ετήσια Επισκόπηση της Ανάπτυξης. Η Επιτροπή θα αναπτύξει περαιτέρω το έργο αυτό στην ανάλυση που θα συμπεριληφθεί στις προσεχείς ανά χώρα εκθέσεις και την εκπόνηση των ειδικών ανά χώρα συστάσεων στο πλαίσιο του κύκλου του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου το 2018.

⁵ COM(2017) 2025.

⁶ COM(2017) 206, COM(2017) 240, COM(2017) 291, COM(2017) 315, COM(2017) 358.

⁷ COM(2017) 770.

⁸ COM(2017) 771.

⁹ COM(2017) 800.

¹⁰ COM(2017) 677.

¹¹ COM(2017) 674.

2. ΠΡΟΩΘΗΣΗ ΤΩΝ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ ΓΙΑ ΝΑ ΣΤΗΡΙΧΘΕΙ Η ΑΝΑΚΑΜΨΗ ΚΑΙ ΝΑ ΕΝΙΣΧΥΘΕΙ Η ΜΑΚΡΟΠΡΟΘΕΣΜΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

Η εγχώρια ζήτηση ωφελείται από την ανάκαμψη των επενδύσεων και τη βελτίωση των συνθηκών για την κατανάλωση. Η αυξημένη οικονομική αισιοδοξία μεταξύ των πολιτών και των επιχειρήσεων υποδηλώνει ότι οι βάσεις της ανάκαμψης γίνονται σταθερότερες. Η βελτίωση της οικονομικής κατάστασης των νοικοκυριών, σε συνδυασμό με τη μείωση της ανεργίας, στηρίζει την αύξηση της κατανάλωσης. Ωστόσο, χρειάζονται συμπληρωματικά μέτρα για να καταστεί δυνατή η πραγματοποίηση επενδύσεων και να αυξηθούν τα μελλοντικά οικονομικά αποτελέσματα, ιδίως με την εστίαση σε βιώσιμα έργα με πιο μακροπρόθεσμα οικονομικά οφέλη.

Οι επενδύσεις για την αύξηση της παραγωγικότητας είναι ζωτικής σημασίας για τη διασφάλιση μελλοντικών προοπτικών ανάπτυξης. Οι στοχευμένες επενδύσεις σε τομείς όπως οι υποδομές, η εκπαίδευση, η κατάρτιση, η υγεία, η έρευνα, η ψηφιακή καινοτομία και η κυκλική οικονομία μπορούν να αυξήσουν τόσο την παραγωγικότητα όσο και την απασχόληση. Ωστόσο, υπάρχει ανάγκη να αποτραπεί η συσσώρευση «φουσκών» που συνδέεται με την μη αποδοτική κατανομή πόρων. Όπως κατέστησε σαφές η οικονομική κρίση, αυτή η ανάγκη είναι ιδιαίτερα σημαντική στη ζώνη του ευρώ, όπου οι οικονομίες είναι πιο ολοκληρωμένες οικονομικά και η μετάδοση των επιπτώσεων μεταξύ τους είναι μεγαλύτερη. Στην επίτευξη αυτού του στόχου μπορεί να συμβάλει η ενίσχυση της μικροπρωληπτικής και μακροπρωληπτικής εποπτείας.

Η πιο συμμετρική επανεξισορρόπηση εντός της ζώνης του ευρώ θα συμβάλει στη βελτίωση του επενδυτικού περιβάλλοντος. Μολονότι όλες οι χώρες θα πρέπει να άρουν τα εμπόδια στις επενδύσεις, αν οι χώρες της ζώνης του ευρώ με μεγάλα πλεονάσματα στο ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών ενθαρρυνθούν να επενδύσουν θα υπάρξει συμβολή στην επανεξισορρόπηση. Οι ιδιώτες επενδυτές χρειάζονται κλίμα εμπιστοσύνης και ασφάλειας δικαίου για να πραγματοποιήσουν επενδύσεις. Με την ανανεωμένη στρατηγική για τη βιομηχανική πολιτική της ΕΕ¹² θα ενθαρρυνθούν περαιτέρω οι ιδιωτικές επενδύσεις, μέσω της παροχής κινήτρων για τη διείσδυση νέων ψηφιακών τεχνολογιών και βασικών τεχνολογιών γενικής εφαρμογής, καθώς και μέσω της μείωσης της τρέχουσας ανισορροπίας μεταξύ κινδύνου και απόδοσης.

Χρησιμοποίηση των μεταρρυθμίσεων για τη στήριξη επενδύσεων

Τα κράτη μέλη θα πρέπει να συνεχίσουν τις μεταρρυθμίσεις για την ενθάρρυνση των επενδύσεων, τη μόχλευση δημόσιας χρηματοδότησης ώστε να κινητοποιούνται ιδιωτικές επενδύσεις και τη βελτίωση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος. Αυτό θα συμβάλει στην ενίσχυση της οικονομικής ανθεκτικότητας και θα έχει θετικές επιπτώσεις στη μακροπρόθεσμη οικονομική σύγκλιση και τη μείωση των κοινωνικών ανισοτήτων. Σκοπός των μεταρρυθμίσεων θα πρέπει να είναι να βελτιωθεί το επιχειρηματικό περιβάλλον, να απλουστευθεί το φορολογικό σύστημα και να καταστεί ευνοϊκότερο προς τις επενδύσεις, να αυξηθεί η αποδοτικότητα της δημόσιας διοίκησης και να αντιμετωπιστούν αγκυλώσεις στις αγορές προϊόντων και εργασίας.

Η ενίσχυση και η βελτίωση της απόδοσης των δημόσιων οργανισμών είναι ζωτικής σημασίας για τη δημιουργία ανθεκτικών οικονομικών δομών που προωθούν τις επενδύσεις και την ανάπτυξη, με πλήρη σεβασμό του κράτους δικαίου. Όπως υπέδειξε το

¹² COM(2017) 479.

επενδυτικό σχέδιο για την Ευρώπη, η χρήση κονδυλίων της ΕΕ είναι αποτελεσματικότερη σε κράτη μέλη με ισχυρές δομές συντονισμού και σχεδιασμού. Οι χώρες αυτές τείνουν να είναι πιο επιτυχημένες στη διασφάλιση σταθερής σειράς προγραμματιζόμενων έργων. Θα πρέπει να ενισχυθούν οι δομές σχεδιασμού και συντονισμού, ενώ παράλληλα να μειωθεί ο διοικητικός φόρτος για τους επενδυτές. Οι χώρες με πιο αποδοτικούς θεσμούς ενδέχεται επίσης να αντιμετωπίσουν χαμηλότερη μεταβλητότητα της ανάπτυξης και λιγότερο σοβαρές περιπτώσεις κατάρρευσης της παραγωγής. Για παράδειγμα, ένα αποτελεσματικό δικαστικό σύστημα παρέχει στήριξη στις επιχειρήσεις, διευκολύνοντας την εκτέλεση των συμβάσεων και συμβάλλοντας στην καταπολέμηση της διαφθοράς. Η διαφθορά αποτελεί φραγμό για τις επενδύσεις σε ορισμένα κράτη μέλη, γεγονός που προκαλεί αβεβαιότητα στο επιχειρηματικό περιβάλλον, επιβραδύνει τις διαδικασίες και ενδεχομένως συνεπάγεται πρόσθετο κόστος. Το κράτος δικαίου και η βελτίωση της ανεξαρτησίας, της ποιότητας και της αποδοτικότητας των δικαστικών συστημάτων είναι ζωτικής σημασίας για ένα περιβάλλον ευνοϊκό προς τις επιχειρήσεις¹³. Με αποτελεσματικά πλαίσια αφερεγγυότητας καθίσταται δυνατή η αναδιάρθρωση και εκκαθάριση μη βιώσιμων επιχειρήσεων. Τα κράτη μέλη που χρειάζεται να το πράξουν, θα πρέπει να εργαστούν για τη βελτίωση των θεσμών τους με την πάροδο του χρόνου.

Η ολοκλήρωση των χρηματοπιστωτικών αγορών υπολείπεται ακόμη κατά πολύ άλλων συγκρίσιμων οικονομιών. Η ολοκλήρωση αυτή έχει εξαιρετικά αποφασιστική σημασία για τη ζώνη του ευρώ, όπου ο επιμερισμός των κινδύνων στον ιδιωτικό τομέα είναι ουσιαστικής, λόγω έλλειψης συναλλαγματικών ισοτιμιών εντός της ευρωζώνης και σημαντικού επιμερισμού των κινδύνων στον δημόσιο τομέα. Χρειάζεται ταχύτερη πρόοδος προς την ολοκλήρωση της Τραπεζικής Ένωσης, όπου η μείωση των κινδύνων συμβαδίζει με τον επιμερισμό του κινδύνου. Η μακροοικονομική σταθερότητα θα ενισχυθεί σημαντικά με την έγκριση κοινού μηχανισμού στήριξης για το Ενιαίο Ταμείο Εξυγίανσης και κοινού συστήματος ασφάλισης καταθέσεων, καθώς και των ρυθμιστικών μέτρων που πρότεινε η Επιτροπή τον Νοέμβριο του 2016, αλλά και με μείωση των συσσωρευμένων μη εξυπηρετούμενων παλαιών στοιχείων ενεργητικού από την κρίση. Μόλις ολοκληρωθούν, η Τραπεζική Ένωση και η Ένωση Κεφαλαιαγορών θα δημιουργήσουν τις απαραίτητες προϋποθέσεις για αύξηση της διασυννοριακής παροχής χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών και υψηλότερο επίπεδο απόσβεσης κραδασμών στη ζώνη του ευρώ.

Η ισχυρότερη οικονομική ανάπτυξη και οι ειδικές ανά χώρα δράσεις είχαν ως αποτέλεσμα να βελτιωθεί σημαντικά η ποιότητα των στοιχείων ενεργητικού των τραπεζών σε αρκετά κράτη μέλη. Το επίπεδο των μη εξυπηρετούμενων δανείων υποχωρεί, εν γένει, μολονότι παραμένει υψηλό σε ορισμένα κράτη μέλη και εξακολουθεί να αποτελεί εμπόδιο για την κερδοφορία των τραπεζών, ιδίως όσον αφορά τις μεσαίες και μικρές τράπεζες. Το γεγονός αυτό, με τη σειρά του, παρεμποδίζει τη χρηματοδότηση της πραγματικής οικονομίας. Θα πρέπει να εφαρμοστεί επείγοντως το σχέδιο δράσης για τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια, που συμφωνήθηκε τον Ιούλιο του 2017.

Η Ένωση Κεφαλαιαγορών έχει σημαντικές δυνατότητες για βελτίωση της πρόσβασης σε εναλλακτικές, ενδεχομένως λιγότερο δαπανηρές, πηγές χρηματοδότησης. Θα ενισχύσει την ικανότητα απόσβεσης κραδασμών στη ζώνη του ευρώ, μέσω διασυννοριακών καθεστώτων κυριότητας χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού. Η επιτυχία της θα εξαρτηθεί από το επίπεδο πολιτικής δέσμευσης εκ μέρους του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και των κρατών

¹³ Στον ετήσιο πίνακα αποτελεσμάτων της ΕΕ στον τομέα της δικαιοσύνης παρέχονται δεδομένα σχετικά με τα εν λόγω στοιχεία, προκειμένου να βελτιωθεί η αποτελεσματικότητα των εθνικών δικαστικών συστημάτων.

μελών, καθώς και από τον τρόπο με τον οποίο οι συμμετέχοντες στην αγορά θα κάνουν χρήση των διαθέσιμων ευκαιριών χρηματοδότησης και επενδύσεων.

Υπάρχει ανάγκη να εξασφαλιστεί μεγαλύτερη διαφάνεια όσον αφορά τις ροές κεφαλαίων. Η Επιτροπή πρότεινε πρόσφατα νέους κανόνες διαφάνειας για τους ενδιάμεσους που καταρτίζουν και προωθούν μηχανισμούς φορολογικού σχεδιασμού για τους πελάτες τους¹⁴. Οι κανόνες αυτοί θα συμβάλουν στην αντιμετώπιση της φοροαποφυγής. Έως το τέλος του 2017, η ΕΕ θα πρέπει να διαθέτει κοινό κατάλογο μη συνεργάσιμων περιοχών δικαιοδοσίας, ο οποίος θα αποτελέσει ισχυρότερο μέσο για την αντιμετώπιση τρίτων χωρών που αρνούνται να τηρήσουν τους κανόνες. Η Επιτροπή θα εξακολουθήσει επίσης να πιέζει για βελτιώσεις στο διεθνές φορολογικό πλαίσιο, να διασφαλίζει τη δίκαιη και αποτελεσματική φορολόγηση των εταιρειών σε παγκόσμιο επίπεδο και να διαφυλάσσει τις φορολογικές βάσεις των κρατών μελών.

Οι εμπορικές συναλλαγές και οι επενδύσεις προς όφελος όλων πρέπει να είναι ελεύθερες, δίκαιες, αμοιβαία επωφελείς και να βασίζονται σε ισότιμους όρους ανταγωνισμού. Η Επιτροπή εργάζεται για την υλοποίηση φιλόδοξης δέσμης εμπορικών διαπραγματεύσεων για να ανοίξουν νέες αγορές ως βασικοί μοχλοί απασχόλησης και ανάπτυξης στο εσωτερικό και να διασφαλίζεται ότι το παγκόσμιο εμπόριο βασίζεται σε κανόνες. Καταβάλλονται επίσης προσπάθειες να μεταρρυθμιστούν τα μέσα εμπορικής άμυνας για να δοθεί στην ΕΕ η δυνατότητα να αντιμετωπίζει αποτελεσματικά και ταχέως αθέμιτες εμπορικές πρακτικές και στρεβλώσεις της αγοράς. Η Επιτροπή έχει επίσης προτείνει ευρωπαϊκό πλαίσιο για τον έλεγχο των άμεσων ξένων επενδύσεων¹⁵ στη βάση λόγων ασφάλειας ή δημόσιας τάξης.

Οι επενδύσεις που ενισχύουν την περιβαλλοντική βιωσιμότητα έχουν τη δυνατότητα να τονώσουν την παραγωγικότητα σε ολόκληρη την οικονομία, μέσω ενισχυμένης αποδοτικότητας των πόρων και μειωμένου κόστους εισροών, ενώ παράλληλα μειώνουν το εξωτερικό κόστος και τις εξωτερικές επιπτώσεις. Η στήριξη για τη μετάβαση προς μια κυκλική οικονομία θα δημιουργήσει νέες θέσεις εργασίας σε καινοτόμες υπηρεσίες συντήρησης και επισκευής, καθώς και στον σχεδιασμό και την υλοποίηση νέων, πιο βιώσιμων προϊόντων. Στους πιθανούς συγκεκριμένους τομείς περιλαμβάνονται οι δημόσιες προμήθειες, οι επενδύσεις σε υποδομές στους τομείς των αποβλήτων και της ύδρευσης, οι κατασκευές, οι κρίσιμες πρώτες ύλες, τα βιοκαύσιμα και τα βιοχημικά προϊόντα.

Πλήρης αξιοποίηση των ενωσιακών και εθνικών δημοσιονομικών δυνατοτήτων

Κατά τη διάρκεια της οικονομικής και χρηματοπιστωτικής κρίσης, με τους εθνικούς προϋπολογισμούς να υφίστανται σοβαρή πίεση, ο προϋπολογισμός της ΕΕ αποδείχθηκε ισχυρό μέσο για τη στήριξη των επενδύσεων στη συνοχή, τη συνδεσιμότητα στην ΕΕ (τομέας των μεταφορών, της ενέργειας, ψηφιακός τομέας), την καινοτομία, το περιβάλλον και τη στήριξη των ΜΜΕ. Σε ορισμένα κράτη μέλη είτε αποτελούσε είτε ακόμη αποτελεί την κύρια πηγή επενδύσεων. Το Ευρωπαϊκό Ταμείο Στρατηγικών Επενδύσεων (ΕΤΣΕ) έχει διαδραματίσει σημαντικό ρόλο στην κινητοποίηση ιδιωτικών επενδύσεων. Με τον τρόπο αυτό καταδείχθηκε πώς ο προϋπολογισμός της ΕΕ μπορεί να ανταποκριθεί ταχέως στις αναδυόμενες προκλήσεις και να δημιουργήσει σημαντική μόχλευση¹⁶. Ταυτόχρονα, από την χρησιμοποίηση αυτών των κονδυλίων καταδείχθηκε ότι οι

¹⁴ COM(2017) 335.

¹⁵ COM(2017) 487.

¹⁶ Τον Σεπτέμβριο του 2016, η Επιτροπή πρότεινε την ενίσχυση και την επέκταση του Ευρωπαϊκού Ταμείου Στρατηγικών Επενδύσεων έως το 2020 (COM(2016) 597).

πραγματικές τους επιπτώσεις δεν θα υλοποιηθούν αν δεν αντιμετωπιστούν επίσης και άλλοι φραγμοί.

Έως τον Νοέμβριο του 2017, το επενδυτικό σχέδιο για την Ευρώπη έχει ήδη ενεργοποιήσει επιπλέον επενδύσεις ύψους 251,6 δισ. EUR στο σύνολο των 28 κρατών μελών. Το ποσό αυτό αντιστοιχεί στο 79,8 % του αρχικού στόχου των 315 δισ. EUR. Με τον κανονισμό για το ΕΤΣΕ 2.0 θα παραταθεί η διάρκεια ζωής του Ταμείου μέχρι το τέλος του τρέχοντος πολυετούς δημοσιονομικού πλαισίου το 2020. Θα αυξηθεί η εγγύηση της ΕΕ, από 16 δισ. EUR σε 26 δισ. EUR, και το κεφάλαιο της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων, από 5 δισ. EUR σε 7,5 δισ. EUR. Η αύξηση αυτή αναμένεται να κινητοποιήσει ιδιωτικές και δημόσιες επενδύσεις ύψους 500 δισ. EUR έως το 2020.

Οι δημόσιες και ιδιωτικές επενδύσεις έχουν ζωτική σημασία για την ενίσχυση της δυναμικής ανάπτυξης μεσοπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα. Χρειάζονται φυσικές και άλλες υποδομές για τη βελτίωση των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων και της παραγωγικότητας των εταιρειών. Η αύξηση της συμβολής του ιδιωτικού τομέα σε έργα υποδομών και ανάπτυξης ανθρώπινου κεφαλαίου θα συμπληρώσουν και θα μοχλεύσουν τη στήριξη από τον δημόσιο τομέα. Για το μέλλον, θα απέφερε οφέλη η δημιουργία χρηματοδοτικού πλαισίου ευνοϊκού για τις επενδύσεις και την κινητοποίηση ιδιωτικών κεφαλαίων, το οποίο να επιτρέπει επίσης τον συνδυασμό χρηματοδοτικών μέσων και επιχορηγήσεων ώστε να βοηθάται η εκκίνηση έργων.

Οι επενδύσεις σε υψηλής ποιότητας εκπαίδευση, κατάρτιση, αύξηση της παραγωγικότητας της εργασίας και ενεργητικές πολιτικές για την αγορά εργασίας είναι ζωτικής σημασίας για να ενισχυθεί η θέση των πολιτών και να ενταχθούν στην αγορά εργασίας, η οποία παραμένει το καλύτερο μέσο εξόδου από τη φτώχεια και τον κοινωνικό αποκλεισμό. Είναι σημαντικό να παρέχονται στους πολίτες οι σωστές δεξιότητες και υποστήριξη για τη συμμετοχή τους σε μια μεταβαλλόμενη αγορά εργασίας. Ιδιαίτερα αναγκαία είναι η ανάπτυξη ψηφιακών δεξιοτήτων.

Οι Ευρωπαίοι χρειάζονται οικονομικά προσιτές, προσβάσιμες και ποιοτικές υπηρεσίες. Υπηρεσίες όπως η παιδική μέριμνα, η εξωσχολική παιδική μέριμνα, η εκπαίδευση, η κατάρτιση, η στέγαση, οι υπηρεσίες υγείας και μακροχρόνιας περίθαλψης είναι ουσιώδεις για τη διασφάλιση ίσων ευκαιριών για όλους. Η επάρκεια της κοινωνικής στέγασης και άλλου είδους στεγαστική βοήθεια είναι επίσης ουσιαστικής σημασίας. Για τον σκοπό αυτόν απαιτείται επίσης η προστασία ευάλωτων ατόμων από αδικαιολόγητες αναγκαστικές εξώσεις και κατασχέσεις, καθώς και η αντιμετώπιση της έλλειψης στέγης.

3. ΔΙΑΡΘΡΩΤΙΚΕΣ ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΕΙΣ ΓΙΑ ΧΩΡΙΣ ΑΠΟΚΛΕΙΣΜΟΥΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗ, ΑΝΟΙΚΤΗ ΣΥΓΚΛΙΣΗ ΚΑΙ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ

Οι διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις είναι ουσιώδεις για να μπορεί η οικονομία να αντιμετωπίζει κραδασμούς, να προσαρμόζεται σε πιο μακροπρόθεσμες διαρθρωτικές αλλαγές και να βελτιώνει τα κοινωνικά αποτελέσματα. Σε πολλές χώρες, η οικονομική κρίση αποκάλυψε την έλλειψη κατάλληλων δομών και προσαρμοστικότητας που καθιστούν δυνατή την ομαλή απόσβεση κραδασμών και προλειαίνουν το έδαφος για ταχεία οικονομική ανάκαμψη. Για τις διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη οι επιδράσεις στην κατανομή όσον αφορά διάφορες κοινωνικές ομάδες και περιοχές. Με τον τρόπο αυτό θα βοηθηθούν οι οικονομίες να γίνουν πιο ανθεκτικές και ανταγωνιστικές, ενώ θα τους δοθεί και η δυνατότητα να επανέλθουν σε μακροπρόθεσμη ανάπτυξη με θετικά κοινωνικά και οικονομικά αποτελέσματα και σύγκλιση.

Η κατάλληλη ιεράρχηση και ομαδοποίηση των διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων έχει θεμελιώδη σημασία για τη μείωση τους βραχυπρόθεσμου κόστους τους και τη μεγιστοποίηση των μακροπρόθεσμων οφελών τους, όσον αφορά την αύξηση της παραγωγικότητας και το αναπτυξιακό δυναμικό. Ορισμένες διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις ενδέχεται να έχουν βραχυπρόθεσμο κόστος για την πλευρά της ζήτησης και επιδράσεις στην κατανομή, που θα πρέπει να ληφθούν υπόψη κατά τον σχεδιασμό και την εφαρμογή τους. Η συνολική αποτελεσματικότητα των μεταρρυθμίσεων στην αγορά εργασίας και στις αγορές προϊόντων τείνει να βελτιώνεται όταν εντάσσονται σε καλά σχεδιασμένη δέσμη μέτρων. Επιπλέον, οι μεταρρυθμίσεις της δημόσιας διοίκησης και του επιχειρηματικού περιβάλλοντος έχουν ελάχιστο βραχυπρόθεσμο κόστος και μπορούν να είναι αποτελεσματικές σε οποιοδήποτε σημείο του οικονομικού κύκλου, γεγονός που επιτείνει την ανάγκη να επιδιωχθούν. Η οικοδόμηση ακεραιότητας και διαφάνειας στις δημόσιες διοικήσεις, συμπεριλαμβανομένης της εφαρμογής αποτελεσματικής πρόληψης της διαφθοράς, έχουν ζωτική σημασία για την παροχή υπηρεσιών υψηλής ποιότητας για τις επιχειρήσεις και τους πολίτες.

Ένα νέο εργαλείο για τη στήριξη των προσπαθειών διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων

Με το Πρόγραμμα Στήριξης Διαρθρωτικών Μεταρρυθμίσεων (ΠΣΔΜ) χρηματοδοτείται ειδικά σχεδιασμένη τεχνική στήριξη, κατόπιν αιτήματος, στα κράτη μέλη ώστε να βοηθούνται στις μεταρρυθμιστικές τους προσπάθειες. Έχει προϋπολογισμό 142,8 εκατ. EUR για την περίοδο από το 2017 έως το 2020 και βοηθά τα κράτη μέλη να υλοποιήσουν τις μεταρρυθμίσεις που κρίνουν αναγκαίες για να καταστούν οι οικονομίες τους πιο ανταγωνιστικές και ευνοϊκές για τις επενδύσεις. Η στήριξη παρέχεται σε όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ και βασίζεται στη ζήτηση, ενώ δεν απαιτείται συγχρηματοδότηση. Το πρόγραμμα υλοποιείται από την Υπηρεσία Στήριξης Διαρθρωτικών Μεταρρυθμίσεων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (SRSS), σε συνεργασία με άλλες υπηρεσίες της Επιτροπής. Έως τώρα, η SRSS έχει στηρίξει 15 κράτη μέλη κατά την υλοποίηση πάνω από 150 έργων στήριξης. Στο πλαίσιο του κύκλου του ΠΣΔΜ για το 2018, η SRSS έλαβε 444 αιτήσεις στήριξης από περισσότερα από 20 κράτη μέλη, γεγονός που είχε ως αποτέλεσμα σημαντική πλεονάζουσα ζήτηση για τον προϋπολογισμό του ΠΣΔΜ που ανήλθε σε 30,5 εκατ. EUR για το 2018.

Η τεχνική στήριξη καλύπτει μεταρρυθμίσεις στους τομείς της διακυβέρνησης και της δημόσιας διοίκησης, της διαχείρισης των δημόσιων οικονομικών, του επιχειρηματικού περιβάλλοντος, των αγορών εργασίας, των υπηρεσιών υγείας και των κοινωνικών υπηρεσιών, του χρηματοπιστωτικού κλάδου και της πρόσβασης σε χρηματοδότηση. Βασίζεται σε ορθές πρακτικές από ολόκληρη την Ευρωπαϊκή Ένωση, καθώς και σε εμπειρογνομosύνη από διεθνείς οργανισμούς, από τον ιδιωτικό τομέα και την Επιτροπή. Καθόλη τη μεταρρυθμιστική διαδικασία παρέχεται πρακτική στήριξη και καθοδήγηση, από την προετοιμασία έως τον σχεδιασμό, την υλοποίηση και την αξιολόγηση των μεταρρυθμίσεων. Η τεχνική στήριξη βοηθά στην υλοποίηση μεταρρυθμίσεων που προβλέπονται βάσει προγραμμάτων οικονομικής προσαρμογής και για προτεραιότητες που καθορίζονται κατά τη διαδικασία οικονομικής διακυβέρνησης, ιδίως στις ειδικές ανά χώρα συστάσεις στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου, καθώς και για δράσεις που συνδέονται με την εφαρμογή του ενωσιακού δικαίου.

Η διασφάλιση μεγαλύτερης σύγκλισης και ένταξης έχει ιδιαίτερη σημασία για τα κράτη μέλη της ζώνης του ευρώ. Οι μεταρρυθμίσεις που αυξάνουν τον ανταγωνισμό στις αγορές

προϊόντων, βελτιώνουν το επιχειρηματικό περιβάλλον και ενισχύουν την ποιότητα των θεσμών προάγουν την οικονομική ανθεκτικότητα στα κράτη μέλη της ζώνης του ευρώ. Η περαιτέρω ολοκλήρωση στην ενιαία αγορά έχει αποδειχθεί σημαντική κινητήρια δύναμη ανάπτυξης. Για τον περιορισμό των διαφορών στην ανταγωνιστικότητα απαιτούνται επίσης ισχυρότερα βασικά αναπτυξιακά οικονομικά μεγέθη και ταχύτερη αύξηση της παραγωγικότητας στις ουραγούς χώρες. Η ταχύτερη αύξηση των πραγματικών μισθών στο σύνολο της ζώνης του ευρώ θα συμβάλει στη διατήρηση της εγχώριας ζήτησης.

Ανθεκτικότητα και σύγκλιση

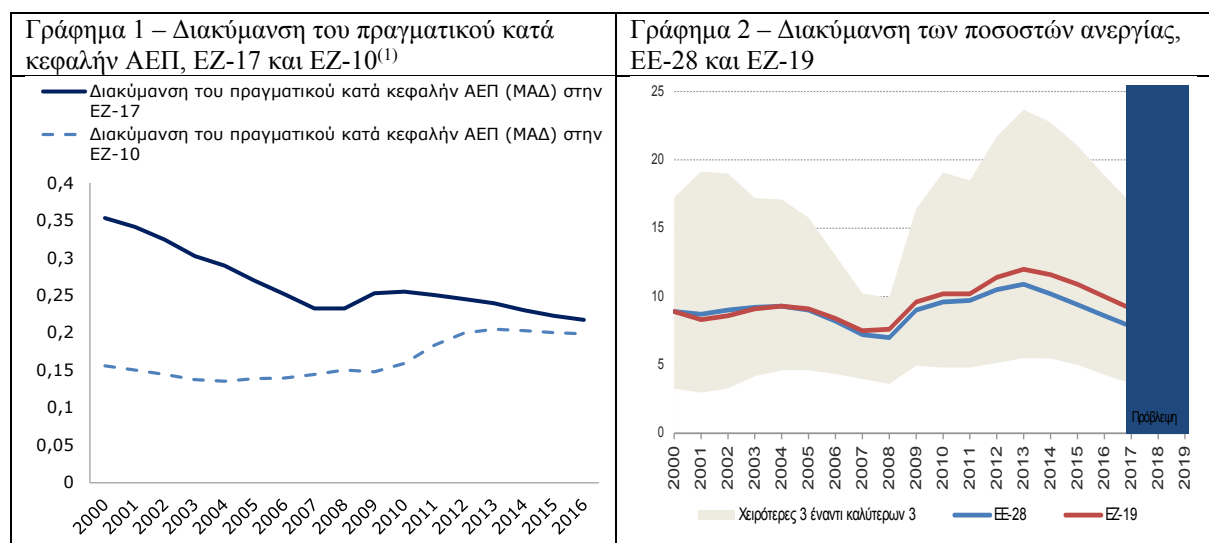
Όπως επισημαίνεται στην Έκθεση των Πέντε Προέδρων και αντικατοπτρίζεται στο έγγραφο προβληματισμού σχετικά με την εμβάθυνση της ONE, η σύγκλιση προς ανθεκτικότερες οικονομικές δομές στα κράτη μέλη αποτελεί βασικό στοιχείο για τη μακροπρόθεσμη επιτυχία της ONE. Κατά τα τελευταία έτη έχει καταδειχθεί ο τρόπος με τον οποίο η έλλειψη ανθεκτικότητας σε μία ή πολλές οικονομίες της ζώνης του ευρώ μπορεί να έχει σημαντικές και διαρκείς επιπτώσεις στο εισόδημα και την απασχόληση στις εν λόγω χώρες, σε άλλες χώρες και στο σύνολο της ζώνης του ευρώ. Αυτό ισχύει ιδιαίτερα για χώρες στις οποίες συσσωρεύτηκαν τρωτά σημεία κατά το παρελθόν.

Η ικανότητα της οικονομίας να μετριάξει τις επιπτώσεις των κραδασμών επηρεάζεται από τον βαθμό επιμερισμού των κινδύνων μέσω χρηματοπιστωτικών αγορών. Από την άποψη αυτή, η ενιαία αγορά έχει αποδειχθεί σημαντική κινητήρια δύναμη σύγκλισης και μπορεί να συμβάλει στην ενίσχυση της ανθεκτικότητας, αποσβένοντας απρόβλεπτους κραδασμούς. Η επαρκής κεφαλαιοποίηση του τραπεζικού τομέα και η ολοκλήρωση της Ένωσης Κεφαλαιαγορών είναι ουσιώδεις για την ενίσχυση της ικανότητας απόσβεσης των κραδασμών. Θεσμικοί φορείς της αγοράς εργασίας που λειτουργούν σωστά και ανταγωνιστικές αγορές προϊόντων και υπηρεσιών μπορούν επίσης να συμβάλουν στην αντιμετώπιση κραδασμών και μακροπρόθεσμων διαρθρωτικών αλλαγών που επηρεάζουν τις κοινωνίες μας. Οι κυβερνήσεις μπορούν επίσης να στηρίζουν την προσαρμογή μέσω αποδοτικών και αποτελεσματικών δαπανών και εσόδων, δημιουργώντας δημοσιονομικά περιθώρια σε περιόδους ευνοϊκής οικονομικής συγκυρίας.

Η πραγματική σύγκλιση του βιοτικού επιπέδου και των επιπέδων εισοδήματος είναι καίριας σημασίας για την επίτευξη των στόχων της Ένωσης όσον αφορά την οικονομική και κοινωνική συνοχή και την πλήρη απασχόληση. Κατά την πρώτη δεκαετία της ONE σημειώθηκε σημαντική αύξηση του πραγματικού εισοδήματος, ενώ τα μέλη της ζώνης του ευρώ που είχαν αρχικά χαμηλότερο βιοτικό επίπεδο κάλυψαν την υστέρησή τους όσον αφορά το κατά κεφαλήν ΑΕΠ. Η αύξηση αυτή επηρεάστηκε αρνητικά από την κρίση που ξεκίνησε το 2008 (γράφημα 1). Τα τελευταία χρόνια η κατάσταση έχει βελτιωθεί, με πολύ συγκρατημένους ρυθμούς ωστόσο, αν ληφθούν υπόψη μόνον τα αρχικά μέλη της ζώνης του ευρώ. Τα ποσοστά ανεργίας έγιναν επίσης πιο ισορροπημένα μεταξύ των χωρών της ζώνης του ευρώ πριν από την κρίση, αλλά οι διαφορές τους έγιναν εντονότερες μετά την κρίση (γράφημα 2). Από το 2013, τα ποσοστά ανεργίας άρχισαν και πάλι να διαφέρουν λιγότερο μεταξύ των χωρών, ωστόσο οι διαφορές παραμένουν πάνω από τα προ κρίσης επίπεδα.

Οι διαφορές στις οικονομικές δομές βοηθούν να εξηγηθούν οι εξελίξεις αυτές όσον αφορά την πραγματική σύγκλιση. Τα τμήματα της ζώνης του ευρώ με πιο αποδοτικές αγορές προϊόντων και εργασίας, αλλά και δημόσιες διοικήσεις, αντεπεξήλθαν καλύτερα καθόλη την κρίση. Μια πιο αυστηρή και διαρκής διαδικασία κατάλληλα ιεραρχημένων διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων για την αντιμετώπιση μακροπρόθεσμων διαρθρωτικών αλλαγών θα ενίσχυε την ανθεκτικότητα των οικονομιών. Χρειάζονται ανθεκτικές οικονομικές δομές για να

στηριχθεί η πραγματική σύγκλιση και να καταστεί μακροπρόθεσμα βιώσιμη. Οι δομές αυτές θα πρέπει να συνοδεύονται από πολιτικές που στηρίζουν την παραγωγικότητα και τη δυνητική ανάπτυξη μεσοπρόθεσμα έως μακροπρόθεσμα, καθώς και από κατάλληλες μακροοικονομικές πολιτικές.

Σημειώσεις: (1) Στα αριθμητικά στοιχεία δεν περιλαμβάνονται η Ιρλανδία και το Λουξεμβούργο.

Πρωώθηση της εύρυθμης λειτουργίας των αγορών εργασίας και σύγχρονα συστήματα κοινωνικής πρόνοιας

Η παγκοσμιοποίηση και η τεχνολογική πρόοδος αλλάζουν τον τρόπο με τον οποίο ζούμε και εργαζόμαστε. Δημιουργούν νέες δυνατότητες για την αύξηση της παραγωγικότητας, την ενθάρρυνση της επιχειρηματικότητας, τη δημιουργία θέσεων απασχόλησης και τη βελτίωση του βιοτικού επιπέδου. Ταυτόχρονα, μετασχηματίζουν ολόένα και περισσότερους οικονομικούς τομείς, επιχειρηματικά μοντέλα και την ίδια την αγορά εργασίας, με περισσότερες μεταβάσεις μεταξύ μορφών και καθεστώτων απασχόλησης. Οι αγορές εργασίας εμφανίζουν ενδείξεις πόλωσης των δεξιοτήτων, με πιθανότητα εισοδηματικής πόλωσης και ασθενέστερης κοινωνικής συνοχής. Οι επιπτώσεις των αλλαγών γίνονται συχνά πιο αισθητές σε τοπικό επίπεδο, με αποτέλεσμα να υπάρχει ανάγκη για στοχευμένες δημόσιες παρεμβάσεις. Έχει σημειωθεί αύξηση της χρήσης περισσότερο ευέλικτων και άτυπων μορφών απασχόλησης. Το γεγονός αυτό μπορεί να αποτελεί ευκαιρία για τις επιχειρήσεις να προσαρμόσουν τους επιχειρηματικούς κύκλους τους, αλλά και για τα άτομα να προσαρμόσουν τα μοντέλα σταδιοδρομίας τους προς την επιθυμητή ισορροπία μεταξύ επαγγελματικής και προσωπικής ζωής. Ωστόσο, αυτό το γεγονός εγείρει επίσης ερωτήματα σχετικά με την ασφάλεια των θέσεων απασχόλησης, τις αποδοχές και τις συνθήκες εργασίας, ενώ θα μπορούσε να οδηγήσει σε αποκλεισμό από την κοινωνική προστασία. Ως εκ τούτου, είναι ιδιαίτερα σημαντικό να θεσπιστεί εργατική νομοθεσία και νομοθεσία κοινωνικής προστασίας που ανταποκρίνεται σε αυτές τις νέες πραγματικότητες της αγοράς εργασίας.

Οι επιπτώσεις της κρίσης συνέπεσαν με πιο μακροπρόθεσμους διαρθρωτικούς παράγοντες αλλαγής. Ενώ ο επαγγελματικός βίος καθίσταται μακρύτερος και οι σταδιοδρομίες λιγότερο γραμμικές, οι δυσκολίες που αντιμετωπίζουν οι νεότερες γενιές για να συμμετάσχουν στην αγορά εργασίας αποτελούν νέα πρόκληση. Η απασχόληση των νεότερων εργαζομένων παρέμεινε στάσιμη κατά την τελευταία δεκαετία. Το 2016, 6,3 εκατ. νέοι ηλικίας 15-24 ετών βρίσκονταν εκτός απασχόλησης, εκπαίδευσης ή κατάρτισης. Η διαγενεακή δικαιοσύνη καθίσταται πραγματικό πρόβλημα. Αν δεν αναληφθεί περαιτέρω

δράση, μπορεί να υπάρξουν αρνητικές επιπτώσεις στην αύξηση της παραγωγής, την ανταγωνιστικότητα, τη βιωσιμότητα των συστημάτων πρόνοιας, τα συνταξιοδοτικά δικαιώματα των μελλοντικών γενεών, την πρόσβασή τους σε υγειονομική περίθαλψη και τη μελλοντική τους ευημερία.

Οι κοινωνικοί εταίροι αποτελούν σημαντικούς παράγοντες στη μεταρρυθμιστική διαδικασία. Η έγκαιρη και ουσιαστική συμμετοχή των κοινωνικών εταίρων στον σχεδιασμό, την ιεράρχηση και την εφαρμογή των μεταρρυθμίσεων μπορεί να βελτιώσει την οικειοποίηση, τις επιπτώσεις και την υλοποίηση. Πρέπει να αναπτυχθούν νέες μορφές κοινωνικού διαλόγου, συλλογικής οργάνωσης και διαπραγμάτευσης που να ανταποκρίνονται στις προκλήσεις των νέων μορφών εργασίας.

Ισότητα ευκαιριών και πρόσβαση στην αγορά εργασίας

Το ποσοστό ανεργίας στην Ευρώπη πλησιάζει σήμερα στο προ της κρίσης επίπεδο. Η φτώχεια και ο κοινωνικός αποκλεισμός έχουν αρχίσει να μειώνονται. Ωστόσο, η ανάκαμψη δεν αγγίζει ακόμη όλα τα τμήματα της κοινωνίας και της οικονομίας. Τα περισσότερα κράτη μέλη λαμβάνουν μέτρα για να περιορίσουν τις διαφορές στο εργατικό εισόδημα μεταξύ των φύλων, να ενσωματώσουν καλύτερα τις μειονεκτούσες ομάδες στην αγορά εργασίας και να βελτιώσουν την ποιότητα των θέσεων απασχόλησης και του εργασιακού περιβάλλοντος.

Οι αποτελεσματικές ενεργητικές πολιτικές για την αγορά εργασίας είναι σημαντικές για τη μείωση της ανεργίας των νέων και της μακροχρόνιας ανεργίας. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να βοηθήσουν όσους βρίσκονται εκτός απασχόλησης παρέχοντας στήριξη για την αναζήτηση απασχόλησης, την κατάρτιση και την επανειδίκευση, προστατεύοντας ταυτόχρονα όσους δεν είναι σε θέση να συμμετέχουν. Θα πρέπει να προάγεται η κινητικότητα των εργαζομένων μεταξύ θέσεων απασχόλησης, κλάδων, καθώς και τοποθεσιών, ενώ παράλληλα να διασφαλίζεται ο πλήρης σεβασμός των υφιστάμενων δικαιωμάτων. Τα κράτη μέλη θα πρέπει επίσης να καταβάλουν προσπάθειες για περισσότερο αποτελεσματικές και ειδικά προσαρμοσμένες δημόσιες υπηρεσίες απασχόλησης. Η Επιτροπή θα προτείνει σειρά νέων πρωτοβουλιών, συμπεριλαμβανομένης της δημιουργίας νέας Ευρωπαϊκή Αρχής Εργασίας.

Τα κράτη μέλη πρέπει να βοηθούν τους πολίτες να αναπτύσσουν τις δεξιότητες που απαιτούνται στην αγορά εργασίας. Η επάρκεια σε βασικές δεξιότητες παρέμεινε στάσιμη ή μειώθηκε στα περισσότερα κράτη μέλη. Μεταξύ των ενηλίκων, η ανεπάρκεια βασικών δεξιοτήτων εξακολουθεί να αποτελεί αιτία ανησυχίας και να λειτουργεί ως τροχοπέδη για την οικονομία. Για παράδειγμα, ενώ για το 90 % του συνόλου των θέσεων απασχόλησης απαιτούνται ψηφιακές δεξιότητες, υπολογίζεται ότι το 44 % των Ευρωπαίων δεν τις έχει. Πάρα πολλά άτομα, ιδίως με χαμηλά προσόντα, βρίσκονται εκτός εργασίας ή σε επισφαλείς θέσεις εργασίας. Η συμμετοχή στην εκπαίδευση ενηλίκων παραμένει στάσιμη. Η ανταγωνιστικότητα και το παγκόσμιο οικονομικό μέγεθος της Ευρώπης εξαρτώνται από τα προσόντα και τις δεξιότητες του εργατικού δυναμικού. Χρειάζονται βελτιώσεις στην ποιότητα και τη συνάφεια της κατάρτισης και των προσόντων.

Όλοι πρέπει να έχουν πρόσβαση σε ποιοτική εκπαίδευση και κατάρτιση. Οι εκπαιδευτικές επιδόσεις εξακολουθούν να συνδέονται στενά με το κοινωνικοοικονομικό υπόβαθρο. Θα πρέπει να καταβληθούν προσπάθειες για να διασφαλίζονται ίσες ευκαιρίες και πρόσβαση στην εκπαίδευση και την κατάρτιση, ώστε να εξασφαλίζεται κοινωνική ένταξη και καλύτερα οικονομικά αποτελέσματα. Για τον σκοπό αυτό απαιτούνται επενδύσεις τόσο στην αρχική όσο και στη συνεχιζόμενη εκπαίδευση και κατάρτιση, ιδίως σε κράτη μέλη όπου υπάρχουν διαφορές όσον αφορά τα εκπαιδευτικά αποτελέσματα και την πρόσβαση στην εκπαίδευση, ιδιαίτερα για μειονεκτούσες ομάδες. Απαιτείται επίσης περισσότερο φιλόδοξη προσέγγιση όσον αφορά τη συνεργασία με τα κράτη μέλη, όπως τονίζεται στην ανακοίνωση

με τίτλο «Ισχυροποίηση της ευρωπαϊκής ταυτότητας μέσω της εκπαίδευσης και του πολιτισμού»¹⁷. Επιπλέον, σύμφωνα με το νέο θεματολόγιο δεξιοτήτων για την Ευρώπη¹⁸, υπάρχει ανάγκη αναβάθμισης της επαγγελματικής εκπαίδευσης και ενίσχυσης της εκμάθησης με βάση την εργασία, μεταξύ άλλων, μέσω της ποιοτικής μαθητείας. Θα πρέπει επίσης να καταστεί ευκολότερη η αναγνώριση δεξιοτήτων που αποκτώνται εκτός της επίσημης εκπαίδευσης και κατάρτισης, καθώς και η υποστήριξη για ενήλικες.

Δημιουργία θέσεων απασχόλησης και δίκαιες συνθήκες εργασίας

Οι δυναμικές και χωρίς αποκλεισμούς αγορές εργασίας είναι απαραίτητες για τη δημιουργία ποιοτικών θέσεων απασχόλησης, την κοινωνική ένταξη, την παροχή κινήτρων για την επιχειρηματικότητα και τη στήριξη των μεταβάσεων της αγοράς εργασίας. Οι καινοτόμες μορφές εργασίας θα πρέπει να συμβαδίζουν με την κατάλληλη ασφάλεια απασχόλησης και την προσβάσιμη κοινωνική προστασία. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να εξασφαλίζουν δίκαιη και ίση μεταχείριση όσον αφορά τις συνθήκες εργασίας. Για να επιτευχθεί κατάλληλη ισορροπία μεταξύ της ευελιξίας και της ασφάλειας στην αγορά εργασίας απαιτείται η αντιμετώπιση του κατακερματισμού της αγοράς εργασίας, μεταξύ άλλων με την προώθηση της μετάβασης προς μορφές απασχόλησης αορίστου χρόνου.

Η ζήτηση εργασίας θα πρέπει επίσης να στηριχθεί με μετατόπιση της φορολογικής επιβάρυνσης από την εργασία. Συγκεκριμένα, οι στοχευμένες μειώσεις φόρων στην εργασία μπορούν να συμβάλουν στην ένταξη ομάδων που βρίσκονται στο περιθώριο της αγοράς εργασίας, όπως τα άτομα με χαμηλά εισοδήματα και οι μακροχρόνια άνεργοι, περιορίζοντας ταυτόχρονα τις απώλειες εσόδων.

Η προώθηση της εξισορρόπησης επαγγελματικής και προσωπικής ζωής είναι καίριας σημασίας για την ισότητα των φύλων και την αύξηση της συμμετοχής των γυναικών στην αγορά εργασίας. Η εξασφάλιση πρόσβασης σε ποιοτικές υπηρεσίες για όλους, όπως η παιδική μέριμνα και η προσχολική εκπαίδευση, είναι σημαντική. Η ισορροπία επαγγελματικής και προσωπικής ζωής βελτιώνεται επίσης με φορολογικά συστήματα που δεν επιβαρύνουν τη δευτερεύουσα πηγή οικογενειακού εισοδήματος, την παροχή κατάλληλων αδειών για οικογενειακούς λόγους και τις ευέλικτες ρυθμίσεις εργασίας για γονείς και φροντιστές.

Θα πρέπει να μειωθούν οι φραγμοί στην απασχόληση, ιδίως για μειονεκτούσες ομάδες, συμπεριλαμβανομένων των μονογονεϊκών οικογενειών, των ατόμων με αναπηρίες, των εθνοτικών μειονοτήτων, των προσφύγων και των μεταναστών. Οι προσπάθειες για ένταξη στην αγορά εργασίας πρέπει να συνδυάζονται με στήριξη της κοινωνικής ένταξης, όπως η παιδική μέριμνα και η πρόσβαση στην υγειονομική περίθαλψη και τη στέγαση, καθώς και με την άρση εμποδίων όπως οι διακρίσεις στην αγορά εργασίας. Η βελτίωση της συμπληρωματικότητας μεταξύ της αγοράς εργασίας και των συστημάτων κοινωνικής ένταξης θα βοηθήσει όλες τις ευάλωτες ομάδες, θα αυξήσει την ευημερία για όλους και θα ενισχύσει την κοινωνική συνοχή. Χρειάζεται επίσης προσαρμοσμένο εργασιακό περιβάλλον για άτομα με αναπηρίες, καθώς και στοχευμένη χρηματοδοτική στήριξη για να βοηθηθούν να συμμετάσχουν πλήρως στην αγορά εργασίας και στην κοινωνία συνολικά.

Οι βραχυπρόθεσμες προσπάθειες για την ένταξη των προσφύγων και των μεταναστών στην αγορά εργασίας θα πρέπει να αντικατασταθούν από ολοκληρωμένες, μακροπρόθεσμες στρατηγικές για την αναβάθμιση των δεξιοτήτων τους και την ένταξή

¹⁷ COM(2017) 673.

¹⁸ COM(2016) 381.

τους στην αγορά εργασίας. Η πρόσβαση στην εκπαίδευση και την κατάρτιση βελτιώνει τις προοπτικές τους για εύρεση απασχόλησης, εξασφάλιση αξιοπρεπούς μισθού και ένταξη στην κοινωνία. Με τον τρόπο αυτό βελτιώνονται επίσης οι προοπτικές ανάπτυξης της χώρας υποδοχής και θα δοθεί στην ΕΕ η δυνατότητα να αξιοποιήσει το δυναμικό των προσφύγων και των οικογενειών τους, αλλά και τα ισχυρά κίνητρά τους να είναι ενεργά μέλη της κοινωνίας.

Η αύξηση των πραγματικών μισθών, ως αποτέλεσμα της αύξησης της παραγωγικότητας, είναι καίριας σημασίας για τη μείωση των ανισοτήτων και τη διασφάλιση υψηλού βιοτικού επιπέδου. Η συνεχιζόμενη οικονομική επέκταση θα στηριχθεί περαιτέρω με δυναμικότερες μισθολογικές εξελίξεις, εφόσον αντιστοιχούν σε υψηλότερη εγχώρια ζήτηση.

Κοινωνική προστασία και ένταξη για την αντιμετώπιση της ανισότητας και της φτώχειας

Τα συστήματα κοινωνικής προστασίας θα πρέπει να παρέχουν κατάλληλη και σωστά στοχευμένη εισοδηματική στήριξη, να προάγουν τη συμμετοχή στην αγορά εργασίας και να εξασφαλίζουν ισότιμη πρόσβαση σε ποιοτικές υπηρεσίες. Η αντιμετώπιση των ανισοτήτων, μεταξύ άλλων μέσω του σχεδιασμού των εθνικών συστημάτων φορολόγησης και κοινωνικών παροχών, θα πρέπει να αποτελεί προτεραιότητα. Οι διανεμητικές επιπτώσεις των μεταρρυθμίσεων πρέπει να λαμβάνονται υπόψη κατά τον σχεδιασμό και την εφαρμογή διαρθρωτικών πολιτικών. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να παρέχουν στους ανέργους κατάλληλες παροχές για εύλογο χρονικό διάστημα, το οποίο να μη συνιστά αντικίνητρο για εργασία. Σε ορισμένα κράτη μέλη, υπάρχει η ανάγκη να διαμορφωθούν πιο προοδευτικά συστήματα φορολόγησης και κοινωνικών παροχών, που να είναι εν γένει πιο καθολικά και περισσότερο εξαρτώμενα από το ύψος του εισοδήματος, όπου είναι αναγκαίο. Τα συστήματα κοινωνικής προστασίας θα πρέπει να διασφαλίζουν το δικαίωμα σε παροχές ελάχιστου εισοδήματος για τα άτομα που δεν διαθέτουν επαρκείς πόρους και να προάγουν την κοινωνική ένταξη παρακινώντας όλους να συμμετέχουν στην αγορά εργασίας και στην κοινωνία.

Η κοινωνική προστασία και οι πολιτικές για την αγορά εργασίας πρέπει επίσης να προσαρμοστούν στις εξελισσόμενες μορφές απασχόλησης και την αυξημένη κινητικότητα της εργασίας. Περισσότεροι από τους μισούς ανεξάρτητα απασχολούμενους στην Ευρώπη δεν καλύπτονται από επιδόματα ανεργίας. Τα συστήματα κοινωνικής προστασίας θα πρέπει να προσαρμοστούν σε νέες μορφές εργασίας και να εξασφαλίζουν ότι τα δικαιώματα είναι δυνατό να μεταφέρονται από τη μία θέση απασχόλησης στην επόμενη, να διευκολύνουν τη συσσώρευση των εισφορών από πολλαπλές θέσεις απασχόλησης και να διασφαλίζουν τις μεταβάσεις μεταξύ θέσεων απασχόλησης.

Τα κράτη μέλη θα πρέπει να εξασφαλίζουν τη βιωσιμότητα και την επάρκεια των συνταξιοδοτικών συστημάτων για όλους. Για τον σκοπό αυτό απαιτείται η εξασφάλιση ίσων ευκαιριών για όλους τους εργαζομένους, συμπεριλαμβανομένων των αυτοαπασχολούμενων, για την απόκτηση συνταξιοδοτικών δικαιωμάτων, μεταξύ άλλων σε επικουρικά συστήματα. Τα περισσότερα κράτη μέλη έχουν μεταρρυθμίσει τα συνταξιοδοτικά τους συστήματα, αλλά απαιτούνται περισσότερες προσπάθειες για να συμπληρωθούν οι μεταρρυθμίσεις που θεσπίστηκαν. Θα πρέπει να θεσπιστούν συνοδευτικές πολιτικές για να διασφαλίζεται ότι οι μεταρρυθμίσεις δεν αντιστρέφονται. Τα εισοδήματα συνταξιοδότησης είναι δυνατό να ενισχυθούν με την παράταση του εργασιακού βίου, τη σύνδεση της ηλικίας συνταξιοδότησης με το προσδόκιμο ζωής, την αποφυγή της πρόωρης εξόδου από την αγορά εργασίας και τη στήριξη άλλων συμπληρωματικών μέσων παροχής εισοδημάτων συνταξιοδότησης. Τα κράτη μέλη πρέπει να εφαρμόζουν μέτρα για να διασφαλίζουν τη

βιωσιμότητα των δημόσιων συνταξιοδοτικών συστημάτων, ακόμη και υπό αντίξοες συνθήκες.

Πρέπει να συνεχιστούν οι μεταρρυθμίσεις των συστημάτων υγειονομικής περίθαλψης και μακροχρόνιας περίθαλψης για να ενισχυθεί η οικονομική αποδοτικότητα τους, να διασφαλιστεί η δημοσιονομική τους βιωσιμότητα, η ποιότητα και η οικονομικά προσιτή πρόσβαση. Οι δαπάνες για την υγειονομική περίθαλψη και τη μακροχρόνια περίθαλψη αναμένεται να αυξηθούν λόγω γήρανσης του πληθυσμού και μη δημογραφικών παραγόντων του κόστους, όπως η τεχνολογική πρόοδος όσον αφορά θεραπείες και φάρμακα. Κατά συνέπεια, χρειάζονται δράσεις πολιτικής για να δοθεί στους πολίτες η δυνατότητα να παραμένουν υγιείς για μεγαλύτερο διάστημα, με τη βελτίωση της οικονομικής αποδοτικότητας των συστημάτων υγειονομικής περίθαλψης και μακροχρόνιας περίθαλψης και τη διασφάλιση έγκαιρης πρόσβασης σε οικονομικά προσιτή προληπτική και θεραπευτική υγειονομική περίθαλψη καλής ποιότητας.

Καινοτομία και ανταγωνιστικότητα

Σχεδιασμός των αγορών προϊόντων και υπηρεσιών για το μέλλον

Νέες τεχνολογίες παραγωγής και υπηρεσίες αλλάζουν την ευρωπαϊκή βιομηχανία και την ικανότητά της να αναπτύσσεται και να ανταγωνίζεται σε παγκόσμια κλίμακα. Αυτές οι νέες τεχνολογίες και υπηρεσίες δημιουργούν θέσεις απασχόλησης και έχουν ως αποτέλεσμα υψηλότερη παραγωγικότητα και αξία για τους καταναλωτές, προς όφελος της ευρύτερης οικονομίας. Το μέλλον της ευρωπαϊκής βιομηχανίας εξαρτάται από την ικανότητα της να προσαρμόζεται και να καινοτομεί επενδύοντας σε νέες τεχνολογίες και ενστερνιζόμενη την ψηφιοποίηση και την απαλλαγή από τις ανθρακούχες εκπομπές. Η ανταγωνιστικότητα θα εξαρτηθεί από την ικανότητα να γίνουν κινήσεις προς μεγαλύτερη βιωσιμότητα και αποδοτικότητα των πόρων, καθώς και από τη δυνατότητα να αξιοποιηθούν τα πλεονεκτήματα των ψηφιακών τεχνολογιών. Το επιχειρηματικό περιβάλλον συνολικά πρέπει να διευκολύνει την καινοτομία και να στηρίζει τη δημιουργία θέσεων απασχόλησης.

Οι διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις που ενισχύουν τις αγορές εργασίας και προϊόντων και στηρίζουν την καινοτομία είναι καθοριστικής σημασίας προκειμένου να καταστούν οι οικονομίες της ΕΕ ανταγωνιστικές και ανθεκτικές. Η εύρυθμη λειτουργία των αγορών εργασίας και προϊόντων διευκολύνει τις προσαρμογές μέσω της ομαλής προσαρμογής των τιμών και προάγει την ανταγωνιστικότητα που έχει κινητήρια δύναμη την καινοτομία, με θετικές επιπτώσεις στη μακροπρόθεσμη ανάπτυξη και τα κοινωνικά αποτελέσματα.

Χρειάζεται να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή στη διάδοση νέων τεχνολογιών μεταξύ των μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων. Οι δυσχέρειες όσον αφορά την υιοθέτηση νέων τεχνολογιών και την απόκτηση πρόσβασης σε νέα κεφάλαια είναι εντονότερες σε μια παγκοσμιοποιημένη οικονομία με κινητήρια δύναμη την τεχνολογία. Τα κράτη μέλη μπορούν να διαδραματίσουν σημαντικό ρόλο βελτιώνοντας τη λειτουργία της δημόσιας διοίκησης και το επιχειρηματικό περιβάλλον, χαράσσοντας μακρόπνοες πολιτικές για τις δεξιότητες, την κινητικότητα της εργασίας και την περιφερειακή ανάπτυξη, καθώς και ενισχύοντας τη θέση των καταναλωτών. Επιπλέον, οι συνθήκες για την εδραίωση και την κλιμάκωση των νεοφυών επιχειρήσεων είναι κρίσιμης σημασίας για την ανανέωση της παραγωγικής βάσης της ΕΕ στην οικονομική ανάκαμψη.

Οι επιχειρηματικές υπηρεσίες αποκτούν όλο και μεγαλύτερη σημασία για την ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων. Η ζήτηση για αυτές τις υπηρεσίες αυξάνεται, ενώ παρέχουν αυξανόμενο μερίδιο της προστιθέμενης αξίας που ενσωματώνεται στα μεταποιημένα προϊόντα. Το άνοιγμα των επιχειρηματικών υπηρεσιών σε περισσότερο

ανταγωνισμό θα ωφελήσει το σύνολο της οικονομίας της ΕΕ, επειδή οι τομείς της μεταποίησης που εξαρτώνται από μεγαλύτερο ποσοστό επιχειρηματικών υπηρεσιών σημειώνουν καλύτερες επιδόσεις από άλλους τομείς μεταποίησης όσον αφορά την αύξηση της παραγωγικότητας.

Η αύξηση του ανταγωνισμού στις υπηρεσίες διανομής θα δώσει στους καταναλωτές τη δυνατότητα να επωφεληθούν περισσότερο από την καινοτομία και τις νέες τεχνολογίες.

Οι ανταγωνιστικές υπηρεσίες λιανικού εμπορίου αναμένεται να δώσουν στους καταναλωτές τη δυνατότητα να αποκομίσουν περισσότερα οφέλη από την ψηφιοποίηση, τις αποδοτικότερες αλυσίδες αξίας, την αύξηση των επιλογών και τη μείωση των τιμών. Η επίτευξη αυτών των οφελών θα στηριχθεί με κατάλληλη επιβολή των δικαιωμάτων των καταναλωτών και της νομοθεσίας για την ασφάλεια των προϊόντων.

Η περαιτέρω μείωση των περιορισμών στις αγορές υπηρεσιών θα βελτιώσει την παραγωγικότητα και την ανταγωνιστικότητα, ενώ θα οδηγήσει στη δημιουργία θέσεων απασχόλησης. Στον τομέα των υπηρεσιών εξακολουθούν να υφίστανται κανονιστικά και διοικητικά εμπόδια. Στις επιχειρηματικές υπηρεσίες, τις κατασκευές, τα ακίνητα και τον τουρισμό, τα κράτη μέλη εξακολουθούν να έχουν δυσανάλογες απαιτήσεις για τον περιορισμό της πρόσβασης σε δραστηριότητες, επιβάλλουν αυστηρούς όρους σχετικά με τις εταιρικές μορφές και τις δομές εταιρικής συμμετοχής ή απαιτούν περίπλοκες απαιτήσεις για αδειοδότηση. Η μείωση των περιορισμών στις αγορές υπηρεσιών, συμπεριλαμβανομένων των συνεργατικών μοντέλων, θα οδηγούσε σε ενίσχυση του ανταγωνισμού, υψηλότερη παραγωγικότητα, φθηνότερες υπηρεσίες και μεγαλύτερη επιλογή για τους καταναλωτές, καθώς και περισσότερες θέσεις απασχόλησης, ιδίως για νέους επαγγελματίες με υψηλά προσόντα.

Η εσωτερική αγορά της ΕΕ παρέχει το εφελκυστικό για να επεκτείνουν οι ευρωπαϊκές εταιρείες τις δραστηριότητές τους σε παγκόσμιο επίπεδο. Τα υψηλότερα ποσοστά δημιουργίας θέσεων απασχόλησης εντοπίζονται στους τομείς των πληροφοριών και της επικοινωνίας, τις διοικητικές υπηρεσίες και τις υπηρεσίες υποστήριξης, καθώς και τις επαγγελματικές, επιστημονικές και τεχνικές δραστηριότητες. Το 85 % των νέων θέσεων απασχόλησης δημιουργούνται σε μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις. Η άμυνα είναι επίσης ένας τομέας στον οποίο μια πραγματική ενιαία αγορά μπορεί να επιφέρει ταχεία και απτή διαφορά. Τούτο προϋποθέτει την ενθάρρυνση του βιομηχανικού ανταγωνισμού, την προώθηση της αύξησης της παραγωγικότητας, τη διασυννοριακή πρόσβαση και συνεργασία μεταξύ ΜΜΕ κατά μήκος της αλυσίδας αξίας, την εξειδίκευση, τις οικονομίες κλίμακας για τους προμηθευτές, τη βελτιστοποίηση της παραγωγικής ικανότητας, τη μείωση του κόστους παραγωγής και την ασφάλεια του εφοδιασμού.

4. ΥΠΕΥΘΥΝΕΣ ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΕΣ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΓΙΑ ΤΗ ΣΤΗΡΙΞΗ ΤΗΣ ΒΙΩΣΙΜΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΣΥΓΚΛΙΣΗΣ

Η δημοσιονομική πολιτική πρέπει να προσαρμόζεται στις ειδικές για κάθε χώρα συνθήκες

Μετά από ουσιαστικές προσπάθειες δημοσιονομικής προσαρμογής κατά τη διάρκεια της κρίσης, η βελτίωση της κατάστασης των δημόσιων οικονομικών έχει στηριχθεί περαιτέρω από την ανάκαμψη. Ωστόσο, δεν έχουν ακόμα επιλυθεί τα συνεχιζόμενα υψηλά επίπεδα δημόσιου χρέους σε πολλά κράτη μέλη. Τα επηρεαζόμενα κράτη μέλη ενδέχεται να αντιμετωπίσουν υψηλότερο κόστος χρηματοδότησης όταν μειωθεί ο διευκολυντικός χαρακτήρας της νομισματικής πολιτικής, ιδίως στη ζώνη του ευρώ. Αυτό το υψηλότερο κόστος χρηματοδότησης θα απαιτήσει επιπλέον δημοσιονομικές προσπάθειες για να

περιοριστεί η αύξηση των δεικτών χρέους. Είναι καιρός να αναληφθεί δράση για να αποφευχθεί ακόμη υψηλότερο κόστος χρηματοδότησης του χρέους στο μέλλον και να δημιουργηθούν δημοσιονομικά αποθέματα που θα βοηθήσουν τις οικονομίες μας να είναι πιο ανθεκτικές στους κραδασμούς, καθώς και να δημιουργηθούν δυνατότητες για αύξηση των επενδύσεων. Το πλαίσιο οικονομικής διακυβέρνησης της ΕΕ ορίζει σαφείς κανόνες για τα κράτη μέλη, ενώ παράλληλα προβλέπεται η δυνατότητα ευελιξίας στις περιπτώσεις που είναι αναγκαία και δικαιολογημένη.

Η δημοσιονομική πολιτική πρέπει να προσαρμόζεται στις ειδικές για κάθε χώρα συνθήκες Η προσαρμογή αυτή πρέπει να γίνεται σύμφωνα με το Σύμφωνο Σταθερότητας και Ανάπτυξης, ενώ πρέπει και να λαμβάνεται υπόψη η ανάγκη για σταθεροποίηση και βιωσιμότητα. Στα κράτη μέλη όπου εμφανίζονται κίνδυνοι για τη βιωσιμότητα, η σταδιακή εξυγίανση σύμφωνα με τους δημοσιονομικούς κανόνες της ΕΕ πρέπει να ακολουθεί έναν δημοσιονομικό προσανατολισμό που θα ενισχύει τη συνεχιζόμενη ανάκαμψη και θα εξασφαλίζει τη βιωσιμότητα των δημόσιων οικονομικών. Ιδιαίτερη προσοχή πρέπει να δοθεί στη σύνθεση τόσο των δαπανών όσο και των εσόδων. Τα κράτη μέλη που διαθέτουν δημοσιονομικά περιθώρια θα μπορούσαν να τα αξιοποιήσουν για να τονωθεί η δυνητική ανάπτυξη και η εγχώρια ζήτηση, ιδίως μέσω επενδύσεων.

Δεδομένου ότι ο δομικός πληθωρισμός προβλέπεται να παραμείνει σε χαμηλά επίπεδα, υπάρχει περιθώριο για υψηλότερους ρυθμούς ανάπτυξης χωρίς να ενεργοποιηθούν πληθωριστικές πιέσεις. Επιπλέον, από το εν πολλοίς θετικό εξωτερικό ισοζύγιο καταδεικνύεται ότι υπάρχουν περιθώρια για περαιτέρω επέκταση των ιδιωτικών επενδύσεων και της κατανάλωσης. Το χαμηλό κόστος χρηματοδότησης καθιστά ελκυστική για τις κυβερνήσεις την εμπροσθοβαρή πραγματοποίηση επενδυτικών προγραμμάτων μέσω νέου δανεισμού, ιδίως σε περιπτώσεις που οι δημόσιες επενδύσεις βρίσκονται σε ιστορικά χαμηλά επίπεδα και υπάρχουν προσδιορισμένες ανάγκες.

Με βάση αυτές τις εκτιμήσεις, θα ήταν ενδεδειγμένος ένας εν γένει ουδέτερος δημοσιονομικός προσανατολισμός για τη ζώνη του ευρώ συνολικά το 2018. Η οικονομική κατάσταση αναμένεται να βελτιωθεί περαιτέρω, ενισχύοντας, κατά συνέπεια, τα επιχειρήματα υπέρ της μείωσης του δημόσιου χρέους και της ανασύστασης δημοσιονομικών αποθεμάτων, ιδίως σε υπερχρεωμένες χώρες. Ωστόσο, για να ενισχυθεί η δυνητική ανάπτυξη των οικονομιών της ζώνης του ευρώ, θα πρέπει οι δημόσιες επενδύσεις να διαφυλαχθούν, ακόμη και να αυξηθούν σε ορισμένα κράτη μέλη.

Πιο αποδοτική και δίκαιη φορολόγηση και βελτίωση της ποιότητας των δημόσιων δαπανών

Η βελτίωση της ποιότητας των δημόσιων οικονομικών, συγκεκριμένα της σύνθεσής τους, και η καλύτερη χρήση των δημόσιων συμβάσεων προμηθειών, είναι ουσιαστικής σημασίας για την επίτευξη αποδοτικών δημόσιων δαπανών. Με μεταρρυθμίσεις στη δημόσια διοίκηση μπορεί να επιτευχθεί ταχεία και σημαντική εξοικονόμηση κόστους. Για την προσαρμογή σε ένα μεταβαλλόμενο περιβάλλον ενδέχεται να απαιτηθεί ριζικός μετασχηματισμός του ρόλου, του σκοπού, της οργάνωσης και της παροχής υπηρεσιών. Στη δέσμη μέτρων της ΕΕ για τις δημόσιες συμβάσεις προμηθειών¹⁹ καθορίζονται σαφείς προτεραιότητες για τη στήριξη των δημόσιων προμηθειών στην πράξη και τη στήριξη των επενδύσεων στην ΕΕ. Με τη δέσμη αυτή παρουσιάζεται ένας μηχανισμός για τα έργα υποδομής μεγάλης κλίμακας, καθώς και μια σύσταση σχετικά με την ενίσχυση του επαγγελματικού χαρακτήρα των αγοραστών του δημόσιου τομέα. Πρέπει να θεσπιστούν

¹⁹ COM(2017) 572.

μέτρα για την πρόληψη της διαφθοράς και των αθέμιτων συμπράξεων μεταξύ προμηθευτών, καθώς και για την αυστηρή αντιμετώπιση περιπτώσεων μη δίκαιων προμηθειών.

Τα αποδοτικά και δίκαια φορολογικά συστήματα αποτελούν αναπόσπαστο μέρος της βιωσιμότητας των δημόσιων οικονομικών. Η ενίσχυση της διαφάνειας και η αύξηση της αποδοτικότητας μπορούν να συμβάλουν στην αποκατάσταση της εμπιστοσύνης των πολιτών στα φορολογικά συστήματα, καθώς και στη βελτίωση της είσπραξης των φόρων. Με δίκαια και ευνοϊκά προς την ανάπτυξη φορολογικά συστήματα μπορούν να μειωθούν οι ανισότητες και η φτώχεια, να προωθηθεί η απασχόληση, να στηριχθούν οι ιδιωτικές επενδύσεις και να βελτιωθεί το επιχειρηματικό περιβάλλον. Η εξασφάλιση ισότιμων όρων ανταγωνισμού είναι ζωτικής σημασίας για την αντιμετώπιση του ζητήματος που ανακύπτει όταν ορισμένες πολυεθνικές εταιρείες λειτουργούν επικερδώς στην ενιαία αγορά, αλλά παράλληλα καταβάλλουν δυσανάλογα χαμηλό φόρο. Στην κύρια δράση σε επίπεδο ΕΕ περιλαμβάνεται η θέσπιση νομικά δεσμευτικών μέτρων κατά των καταχρηστικών πρακτικών, ενίσχυση της φορολογικής διαφάνειας, καθώς και πρωτοβουλίες για τη μεταρρύθμιση του συστήματος ΦΠΑ και για κοινή ενοποιημένη βάση φορολογίας εταιρειών (ΚΕΒΦΕ). Η Επιτροπή έχει επίσης δρομολογήσει νέο θεματολόγιο για τη δίκαιη και αποδοτική φορολόγηση της ψηφιακής οικονομίας. Η καταπολέμηση της φοροδιαφυγής και της φοροαποφυγής καθιστά αναγκαία τη συντονισμένη προσέγγιση μέσω πρωτοβουλιών της ΕΕ και εθνικών πολιτικών.

Οι φιλόδοξες, ολοκληρωμένες και τακτικές επανεξετάσεις των δαπανών μπορούν να αποδειχτούν καθοριστικές για τη βελτίωση της ποιότητας και της σύνθεσης των δημόσιων δαπανών. Οι επανεξετάσεις των δαπανών συμβάλλουν στην επίτευξη ή τη διατήρηση υπεύθυνων δημοσιονομικών πολιτικών και σε μια περισσότερο ευνοϊκή προς την ανάπτυξη σύνθεση του προϋπολογισμού, παρέχοντας μια κριτική επανεξέταση των τάσεων των δημόσιων δαπανών και προσδιορίζοντας πιο έξυπνους και αποτελεσματικούς τρόπους να δαπανώνται τα χρήματα των φορολογουμένων. Μολονότι οι πρωτοβουλίες αυτές γίνονται όλο και πιο διαδεδομένες στα κράτη μέλη, υπάρχει σημαντικό περιθώριο βελτίωσης όσον αφορά τον τρόπο διεξαγωγής τους και, το σημαντικότερο, τις μετασχηματιστικές τους επιπτώσεις στο σκέλος των δαπανών των δημόσιων οικονομικών.

Η μεγαλύτερη έμφαση στη σύνθεση και την αποδοτικότητα των δημόσιων δαπανών είναι επίσης σημαντική για την επίτευξη καλύτερων αποτελεσμάτων σε βασικές προτεραιότητες πολιτικής της ΕΕ. Για παράδειγμα, τα κράτη μέλη έχουν συμφωνήσει να συντονίσουν καλύτερα τις δαπάνες τους στον τομέα της άμυνας, γεγονός που θα αποφέρει επίσης αύξηση της αποδοτικότητας. Το ισχύον κατακερματισμένο σύστημα επηρεάζει τη διαλειτουργικότητα του αμυντικού εξοπλισμού. Μπορεί επίσης να οδηγήσει σε έλλειψη προετοιμασίας και ετοιμότητας των ενόπλων δυνάμεων και σε κενά στις αμυντικές ικανότητες.

5. ΕΠΟΜΕΝΑ ΒΗΜΑΤΑ

Τα κράτη μέλη θα πρέπει να λάβουν υπόψη τις προτεραιότητες που προσδιορίζονται από την Επιτροπή με την παρούσα Ετήσια Επισκόπηση της Ανάπτυξης στις εθνικές τους πολιτικές και στρατηγικές για την προώθηση της ανάπτυξης, τη δημιουργία θέσεων απασχόλησης και την κοινωνική ένταξη και προστασία, ιδίως όσον αφορά τον καθορισμό των εθνικών τους προγραμμάτων μεταρρυθμίσεων. Αυτό θα πρέπει να γίνεται παράλληλα με την επιτάχυνση της εφαρμογής των μεταρρυθμιστικών προγραμμάτων τους, με πλήρη αξιοποίηση των πολιτικών και χρηματοδοτικών μέσων που έχουν στη διάθεσή τους σε επίπεδο ΕΕ.

Η Επιτροπή θα συνεχίσει τον διάλογο με τα κράτη μέλη στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου, με στόχο να επιτευχθεί κοινή αντίληψη όσον αφορά τις πλέον πιεστικές προκλήσεις στις προσεχείς ανά χώρα εκθέσεις και τον προσδιορισμό των τομέων για δράσεις προτεραιότητας στον επόμενο γύρο των ειδικών ανά χώρα συστάσεων. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να εξασφαλίζουν ότι οι εθνικοί κοινωνικοί εταίροι τους και τα εθνικά τους κοινοβούλια συμμετέχουν πλήρως στη διαδικασία μεταρρυθμίσεων.

Για τα κράτη μέλη της ζώνης του ευρώ, η σύσταση προς το Συμβούλιο σχετικά με την οικονομική πολιτική της ζώνης του ευρώ ορίζει τους συγκεκριμένους τομείς για ανάληψη δράσης από όλες τις χώρες της ζώνης του ευρώ, με σκοπό να τεθεί σε εφαρμογή μια συντονισμένη και ολοκληρωμένη προσέγγιση για την περαιτέρω ανάπτυξη της ζώνης του ευρώ προς όφελος όλων των μελών της, η οποία θα επιφέρει οφέλη για το καθένα τους χωριστά και για την κοινή νομισματική ζώνη συνολικά.

Με την πρόσφατη διακήρυξη σχετικά με τον ευρωπαϊκό πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων τέθηκε η βάση για την εδραίωση μιας κοινής προσέγγισης όσον αφορά την προστασία και ανάπτυξη των κοινωνικών δικαιωμάτων σε ολόκληρη την Ευρωπαϊκή Ένωση, η οποία θα πρέπει να αντικατοπτρίζεται στα μέτρα που λαμβάνουν όλα τα κράτη μέλη. Κατά τις προσεχείς εβδομάδες, η Επιτροπή θα συμπληρώσει τη διακήρυξη αυτή με μια δέσμη προτεινόμενων μέτρων για την εμβάθυνση της οικονομικής και νομισματικής ένωσης, με στόχο την παροχή στέρεης βάσης πάνω στην οποία να μπορέσει να αναπτυχθεί η μελλοντική ευημερία της Ευρώπης.